

College van burgemeester en wethouders

Vergadering van 22 oktober 2024

Collegevoorstel

Vaststellen Beleidsregels pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering Steenwijkerland 2025

Auteur

Inge van der Poel

Overlegd met

Aafke Walta

Portefeuillehouder

T. Jongman

Verder proces

Dit stuk wordt ook nog geagendeerd op:

Het college van burgemeester en wethouders 22 oktober 2024

Besluit

Het college besluit om:

1. In te stemmen met de pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering 2025 en de Beleidsregels pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering Steenwijkerland 2025 per 1 januari 2025 vast te stellen.
2. Een kopie van dit collegebesluit te versturen naar de gemeenteraad.
3. De gemeenteraad voor de begrotingsvergadering van 11 november 2025 te informeren over de resultaten van de pilot Tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering.

Voorstel

Inleiding

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 2 juli 2024 met een motie verzocht om met ingang van 2025 een pilot 'tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering' te starten, waarbij de uitkeringsgerechtigde(n) maximaal 6 maanden hun oorspronkelijke uitkering behouden en dat dit recht na deze periode vervalt.

Het besluit om samen te gaan wonen wordt vaak niet van de ene op de andere dag genomen. De Participatiewet biedt weinig ruimte om geleidelijk te gaan samenwonen. In feite verplicht de Participatiewet inwoners om direct formeel te gaan samenwonen. Met de pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering krijgen inwoners de tijd om op hun eigen tempo, binnen een termijn van maximaal 6 maanden, te ervaren of samenwonen iets voor hen is. Pas als zij na de proefperiode blijven samenwonen, wordt de uitkering hierop aangepast.

De pilot is in eerste instantie voor de periode van één jaar. In deze periode wordt onderzocht of de pilot aansluit bij de behoeften van onze inwoners. Op basis van een gesprek met de gemeente

Tilburg, waar de proefperiode inmiddels vast beleid is, is de verwachting is dat er 2 tot 3 inwoners deel zullen nemen aan de pilot.

Gewenst resultaat

De pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering biedt aan uitkeringsgerechtigde inwoners ruimte en flexibiliteit in hun persoonlijke levenssfeer om samenleefconstructies te verkennen.

Argumenten

1.1 Tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering biedt inwoners van de gemeente Steenwijkerland rust en ruimte en gaat uit van vertrouwen.

De Participatiewet biedt weinig ruimte om geleidelijk te gaan samenwonen. Met de pilot Samenwonen met behoud van uitkering krijgen inwoners de tijd en ruimte om zonder grote (financiële) gevolgen te ervaren of zij samen willen wonen. De pilot biedt ook ruimte om de grote veranderingen die komen kijken bij het samenwonen in rust te regelen en op te vangen. De Participatiewet wordt hiermee op een sociale manier uitgevoerd.

1.2 Samenwonen op proef biedt inwoners bestaanszekerheid.

Het direct aannemen van een gezamenlijke huishouding en het daarop aanpassen van de bijstandsnorm heeft tot gevolg dat één van beiden de woning op moet geven. Bovendien wordt een schending van de inlichtingenplicht snel aangenomen binnen de Participatiewet, met alle gevolgen van dien. De pilot draagt bij aan de bestaanszekerheid van inwoners omdat zij hun woonruimte en inkomen kunnen behouden en niet bang hoeven te zijn voor sancties in de periode dat zij proberen of samenwonen iets voor hen is.

1.3 De pilot is in andere gemeenten succesvol geweest en samenwonen op proef is in diverse gemeenten inmiddels vast beleid.

In onder andere de gemeenten Tilburg en Veenendaal zijn de pilots succesvol geweest. Uit contact met de gemeente Tilburg blijkt dat er in het pilotjaar 10 keer gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om op proef samen te wonen. In 7 gevallen heeft dit geleid tot duurzame samenwoning. Ook voor deelnemers die besloten om niet definitief te gaan samenwonen, was de proef een succes: zij hebben het samen in alle rust kunnen proberen en zijn de eigen woning niet kwijt. De gemeente Tilburg meldde verder dat de pilot heeft bijgedragen aan re-integratiemogelijkheden doordat de thuissituatie van inwoners stabiel werd. Tot slot heeft de pilot bijgedragen aan inkomensverbetering. Inkomsten uit parttime werk zijn extra als de partner een inkomen boven de bijstandsnorm heeft.

1.4 Samenwonen met behoud van uitkering heeft er in andere gemeenten toe geleid dat er minder vaak een ingrijpend onderzoek naar samenwoning plaats hoefde te vinden.

Samenwonen met behoud van uitkering is ook in te zetten als instrument tijdens handhavingsonderzoek wanneer er twijfel is of partners samenwonen. Als reeds met zekerheid vast te stellen is dat partners samenwonen, is inzet van dit instrument niet mogelijk. Inzet van dit instrument leidt tot minder ingrijpende onderzoeken en draagt bij aan het vertrouwensherstel. In de gemeente Tilburg heeft dit naar schatting gezorgd voor +/- 10% minder onderzoeken naar samenwoning (bron: Evaluatie Samenwonen op proef gemeente Tilburg)

1.5 De vraag naar woonruimte is zo groot dat we ons moeten inspannen om elke zelfstandige woonruimte optimaal te benutten.

De pilot heeft in andere gemeenten geleid tot duurzame samenwoning waardoor er woningen vrij kwamen.

2. De raad wordt geïnformeerd over het vaststellen van de Beleidsregels pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering Steenwijkerland 2025

Hiermee wordt de motie met voorstelnummer 2024-RAAD-00032 afgedaan.

3. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de resultaten van de pilot Tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering.

In de motie met voorstelnummer 2024-RAAD-00032 wordt verzocht om de resultaten voor de begrotingsvergadering van 11 november 2025 te presenteren. De pilotperiode bedraagt 12 maanden. De raad wordt voorafgaand aan de begrotingsvergadering van 11 november 2025 geïnformeerd over de voortgang van de pilot. Na afloop van het pilotjaar vindt de eindevaluatie plaats.

Kanttekeningen

1.1 De pilot is gemeentelijk beleid.

Als de inwoner wil samenwonen met iemand die een bijstandsuitkering ontvangt in een andere gemeente, is dat alleen mogelijk als die gemeente ook toestemming geeft om tijdelijk samen te wonen met behoud van uitkering. De gemeente Steenwijkerland bemiddelt niet met andere gemeenten die samenwonen op proef niet kennen.

1.2 De gemeente Steenwijkerland heeft geen invloed op wetgeving die door andere instanties wordt uitgevoerd.

Er zijn diverse wetten waarbij de samenstelling van het huishouden van invloed is op de hoogte van de verstrekking, zoals bijvoorbeeld de Toeslagenwet. De gemeente Steenwijkerland kan deze gevolgen niet veranderen. We informeren inwoners die gaan samenwonen op proef over de eventuele gevolgen en adviseren hen contact op te nemen met de uitkeringsinstantie(s).

3.1 Het aantal deelnemers is naar verwachting beperkt.

In de gemeente Tilburg, een gemeente met ruim 200.000 inwoners, is 10 keer deelgenomen aan de *pilot samenwonen op proef*. Op basis hiervan schatten we in dat er in Steenwijkerland 2 tot 3 keer gebruik gemaakt wordt van de pilot. Op basis van een beperkt aantal deelnemers is het moeilijk om conclusies te trekken over het structurele effect van de pilot. Bij het presenteren van de tussentijdse resultaten dient er rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat er meer tijd nodig is om het vertrouwen terug te winnen.

3.2 Inwoners zijn niet verplicht om mee te werken aan een evaluatie.

De pilot wordt na 1 januari 2026 geëvalueerd. De evaluatie wordt vooraf aangekondigd en inwoners wordt gevraagd om mee te werken, maar dit is geen verplichting. Het risico bestaat dat inwoners niet mee willen werken.

Financiën

Het is moeilijk om vooraf iets te zeggen over de financiële consequenties van deze pilot. Aan de ene kant verstrekken we mogelijk langer een bijstandsuitkering naar de norm voor een alleenstaande, maar aan de andere kant wordt er op termijn mogelijk meer bespaard omdat er een uitkering beëindigd kan worden. Daarnaast gaat het naar verwachting om een beperkt aantal deelnemers en een relatief korte periode van maximaal zes maanden.

In de evaluatie wordt aandacht besteed aan de financiële gevolgen van de pilot.

Uitvoering en planning

Vanaf 1 januari 2025 kunnen inwoners zich aanmelden voor de pilot tijdelijk samenwonen met behoud van uitkering. De pilot duurt 12 maanden.

De inkomensconsulent gaat in gesprek met de inwoner en diens partner en beoordeelt of de inwoner in aanmerking komt voor deelname, en hoe lang de proefperiode zal duren. Er wordt intercollegiaal overlegd zodat het beleid consequent wordt uitgevoerd.

De raad ontvangt voorafgaand aan de begrotingsvergadering van 11 november 2025 een informatienota over de resultaten van de pilot.

Inwoners worden bij aanvang gewezen op de evaluatie, die in interviewvorm zal worden afgenomen na afloop van de proefperiode.

Na 1 januari 2026 volgt een eindevaluatie.

Communicatie en participatie

De woningbouwcorporaties worden tijdig geïnformeerd over deze pilot. We zullen inwoners uitgebreid informeren over de pilot via de gebruikelijke kanalen. Er wordt afgestemd met communicatie over de informatie op de website en het maken van een flyer. Verder informeren wij onze ketenpartners.

Is het besluit openbaar?

Ja